

242257

พระพิรุณ ๑๖

ผลโปรแกรมให้สุขศึกษา เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก
ในแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

**EFFECTS OF HEALTH EDUCATION PROGRAM ABOUT DENGUE
HEMORRHAGIC FEVER PREVENTION AND CONTROL IN
HOUSEHOLD HEALTH LEADERS, NAKU DISTRICT,
KALASIN PROVINCE**

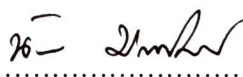

ชาญชัย คำไสว

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ตุลาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ชาญชัย คำไสว ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาขารณศาสตร มหาวิทยาลัยบูรพาได้

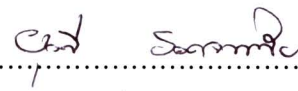
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.นิภา มหารัษฎพงศ์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.นิภา มหารัษฎพงศ์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย)

คณะสาขารณศาสตร อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาขารณศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาขารณศาสตร มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะสาขารณศาสตร
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล)
วันที่...1....เดือน...ตุลาคม...พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.นิภา มหารัษฎพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียด ถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางนิรมล จันทะลา หัวหน้าสถานีอนามัยภูแล่นช้าง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงาน ทำให้นิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากอาสาสมัครสาธารณสุข และแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในตำบลภูแล่นช้าง และตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาทำให้นิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านภูแล่นช้าง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในอำเภอนาคูทุกท่านที่ให้อำนาจใจ และสนับสนุนผู้ศึกษาเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกตัญญูแด่บิดาและมารดา บิดาบุญธรรม และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

ชาญชัย คำไสว

ตุลาคม 2553

คำสำคัญ : ไข้เลือดออก / โปรแกรมให้สุขศึกษา

ชาญชัย คำไสว : ผลโปรแกรมให้สุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ในแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ (EFFECTS OF HEALTH EDUCATION PROGRAM ABOUT DENGUE HEMORRHAGIC FEVER PREVENTION AND CONTROL IN HOUSEHOLD HEALTH LEADERS, NAKU DISRICT, KALASIN PROVINCE)
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: นิภา มหารัษฎพงศ์, Ph.D., 118 หน้า ปี พ.ศ. 2553

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการให้โปรแกรมสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว การศึกษาเป็นแบบกึ่งทดลอง 2 กลุ่ม วัดผลก่อนการทดลอง และหลังการทดลองโดยกลุ่มทดลอง 30 คน จาก ตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ และกลุ่มเปรียบเทียบ 30 คน จากตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสุขศึกษาซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม การบรรยายกลุ่ม สาธิตและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ก่อนการทดลอง หลังทดลองทันที และหลังทดลอง 2 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยใช้สถิติ Pair samples t-test และ Independent samples- t-test

ผลการศึกษาพบว่า หลังทดลองทันทีและหลังทดลอง 2 สัปดาห์แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ <0.001 ในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกหลังทดลอง 2 สัปดาห์มีการปฏิบัติที่ดีมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่าแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุป การให้โปรแกรมสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวส่งผลให้แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวมีความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกดีขึ้น ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ควรนำโปรแกรมให้สุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นหรือปรับใช้ในประชากรกลุ่มอื่นเพื่อป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ต่อไป

52920854: M.P.H. (PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: DENGUE HEMORRHAGIC FEVER / HEALTH EDUCATION PROGRAM

CHANCHAI KHAMSAWAI: EFFECTS OF HEALTH EDUCATION PROGRAM
ABOUT DENGUE HEMORRHAGIC FEVER PREVENTION AND CONTROL IN
HOUSEHOLD HEALTH LEADERS, NAKU DISTRICT, KALASIN PROVINCE.

ADVISOR: NIPA MAHARACHPONG, Ph.D. 118 P. 2010.

This study aimed to investigate the effect of health education programs about dengue hemorrhagic fever prevention and control on household health leaders in Naku District, Kalasin Province. Moreover, the study aimed to compare the knowledge and practice of dengue hemorrhagic fever prevention and control in household health leaders among receiving and not receiving a health education program. Sixty of household health leaders from two of all 54 villages of Naku District, Kalasin Province, were selected by cluster sampling. Thirty household health leaders of Phulandchang Sub-district, were selected as the experimental group and given health education program while thirty household health leaders of Borkaew Sub-district were selected as the control group and not given a health education program. Questionnaires were used before the health education program, immediately after the health education program and two weeks after health education program. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and test the significant difference with paired t-test and Independent sample t-test.

The results showed that knowledge of prevention and control of dengue hemorrhagic fever of household health leader was significantly improved after the intervention, and was higher than the control group at the level of $p < 0.001$. After 2 weeks of health education program, practice of prevention and control dengue hemorrhagic fever in experimental group remained better than before received health education program, and better than control group, at a statistically significant level of 0.05.

According to the results of the study, the health education program about prevention and control of dengue hemorrhagic fever for household health leaders seem to promote the knowledge and practice to prevent and control dengue hemorrhagic fever. The results suggest that this study might be applicable to other areas or other the target groups, which could lead to prevent and control dengue hemorrhagic fever in more communities.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	3
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
ข้อจำกัดของการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวโน้มและสถานการณ์โรคไข้เลือดออก.....	7
ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก	9
การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก	13
กลวิธีทางสุขศึกษา	15
แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	24
รูปแบบการศึกษา.....	24
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง.....	24
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	34
4 ผลการศึกษา.....	35
ข้อมูลทั่วไป.....	36
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก.....	37
การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก.....	47
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	62
สรุปผล.....	63
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก.....	81
ภาคผนวก ข.....	90
ภาคผนวก ค.....	100
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ.....	36
2 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ.....	36
3 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวที่มีความรู้ถูกต้องในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก.....	39
4 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจำแนกตามระดับความรู้ก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์.....	43
5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เรื่อง การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกภายในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์.....	44
6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เรื่อง การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกภายในกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์.....	45
7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างกลุ่มเปรียบเทียบและกลุ่มทดลอง จำแนกตามก่อนการทดลอง หลังการทดลองทันที และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์.....	46
8 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองที่ปฏิบัติในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกก่อนการทดลอง.....	48
9 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มทดลองที่ปฏิบัติในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกหลังการทดลอง 2 สัปดาห์.....	51
10 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบที่ปฏิบัติในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกก่อนการทดลอง.....	54
11 จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวกลุ่มเปรียบเทียบที่ปฏิบัติในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกหลังการทดลอง 2 สัปดาห์.....	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12	จำนวนและร้อยละของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวจำแนกตามระดับการปฏิบัติ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 2 สัปดาห์..... 59
13	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเรื่อง การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ภายในกลุ่มเปรียบเทียบและกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง 2 สัปดาห์..... 60
14	ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวระหว่างกลุ่ม เปรียบเทียบกับกลุ่มทดลองจำแนกตามก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 2 สัปดาห์...61

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	กรอบแนวคิดในการศึกษาผลโปรแกรมให้สุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรค ไข้เลือดออกในแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์..... 5
2	จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกรายเดือนของประเทศไทย ปีพ.ศ.2551และ พ.ศ.2552..... 7
3	อัตราป่วยโรคไข้เลือดออกรายเดือน ปี พ.ศ.2550-2552 ของจังหวัดกาฬสินธุ์เทียบกับค่า มัธยฐาน 5 ปีย้อนหลังของจังหวัด..... 8
4	การสุ่มตัวอย่างประชากรแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์..... 26